

Enheten för användarregler
Rasmus Aronsson, 010-730 90 00
arbetsmiljoverket@av.se

Boverket
remiss@boverket.se

Remiss

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket

- kan inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande form, och
- önskar dialog med Boverket för att reda ut gränsdragningsfrågor mellan myndigheternas regelverk.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Arbetsmiljöverkets yttrande omfattar författningsförslagen och de författningskommentarer som remissen avser.

Förslaget illustrerar de gränsdragningsfrågor som finns mellan Boverket och Arbetsmiljöverket. Motordrivna anordningar faller delvis under Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner (maskindirektivet) som införlivats i svensk rätt genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:4) om produkter - maskiner (nedan benämnd AFS 2023:4). Vissa motordrivna anordningar omfattas också av Arbetsmiljöverkets regler om lyftanordningar inklusive regler om besiktning, se Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:11) om arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning - säker användning (nedan benämnd AFS 2023:11). Till det kommer att Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:12) om utformning av arbetsplatser (nedan benämnd AFS 2023:12) delvis reglerar liknande platser som Boverkets regler.

Förslaget saknar till viss del tydliga ansvarssubjekt vilket medför att gränsdragningen mellan Arbetsmiljöverkets och Boverkets krav fortsatt är otydliga. Då det saknas uttryckligt ansvarssubjekt är det inte bara oklart vem som är ansvarig utan även vid vilken tidpunkt kraven ska vara uppfyllda.

Arbetsmiljöverket föreslår att förslaget förtydligas i vissa delar för att tydliggöra de här gränsdragningarna.

Arbetsmiljöverket önskar dialog med Boverket för att skapa en gemensam bild av respektive regelverks tillämpningsområde.

Allmänt om tillämpningsområdet

Arbetsmiljöverket bedömer att det leder till oklarheter om tillämpningsområdet inte tydligt framgår av föreskrifterna. Av kommentaren på sidan 37 förslag till föreskrifter om krav för användning av motordrivna anordningar framgår det även om undantaget från tillämpningsområdet inte längre framgår av paragrafen så är ingen ändring avsedd i sak. Det blir dock otydligt när det senare i samma stycke framförs att det inte går att kategoriskt utesluta att vissa anordningar omfattas av reglerna och att det inte är görligt att precisera förutsättningar för att anordningar inte omfattas av förslaget.

Tillämpningsområdet för Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:4) om maskiner

Det är oklart om skrivningen om Arbetsmiljöverkets föreskrifter i förslagets 1 kap. 8 § är avsedd att vara en hänvisningsparagraf eller om det är avsedd att skapa ett krav utöver AFS 2023:4. För Arbetsmiljöverket blir det otydligt vem som ska ansvara för att kraven i förslagets 1 kap. 8 § ska vara uppfyllda och vid vilken tidpunkt kraven ska vara uppfyllda även om rubriken ovanför paragrafen kan ge viss vägledning.

Arbetsmiljöverket vill påminna om att AFS 2023:4 riktar krav mot tillverkare och att kraven ska vara uppfyllda när maskinen släpps ut på marknaden eller tas i drift. Om tillverkaren har följt en harmoniserad standard så är det den version av standarden som gällde vid tiden för utsläppande på marknaden eller tagande i drift som ska ha följts. Om krav skulle riktas mot någon annan än tillverkaren eller ekonomiska aktörer med liknande ansvar ser Arbetsmiljöverket ett problem med överlappande regelverk. Det skulle i värsta fall kunna leda till att en användare eller ägare sågs som tvungen att göra väsentliga ändringar på en maskin och därmed behöva genomgå ett nytt förfarande för CE-märkning.

Arbetsmiljöverket vill också påminna om 2 kap. 5 § AFS 2023:11 som anger att arbetsutrustning ska uppfylla kraven när produkten släpptes ut på marknaden eller togs i drift, det vill säga samma tidpunkt som i AFS 2023:4. Om då Boverkets regler skulle medföra att arbetsutrustning ska uppfylla krav som framkommer först efter produkten har släppts ut på marknaden så kan det bli problem med regelverk som står i strid med varandra.

Vidare är det Arbetsmiljöverkets uppfattning att om en maskin har tillverkats i enlighet med harmoniserade standarder så medför det en presumtion om överensstämmelse, se till exempel 9 § AFS 2023:4. Harmoniserade standarder är därför inte bara vägledande.

Tillsynshissar och bygghissar

Arbetsmiljöverkets uppfattning är att bygghissar och vissa tillsynshissar EU-rättsligt är maskiner och omfattas därför av maskindirektivet i stället för Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar. Följden är att de bygghissarna och tillsynshissarna omfattas av AFS 2023:4 i stället för Boverkets föreskrifter. Det är också verkets uppfattning att tillsyns- och bygghissar är sådana anordningar som är avsedda att användas endast yrkesmässigt av särskilt instruerad personal som avses i 1 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338). Arbetsmiljöverket önskar en fortsatt dialog om de här frågorna i syfte att tydliggöra gränserna för de olika regelverken.

Hänvisning till Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:12) om utformning av arbetsplatser

Det är oklart för Arbetsmiljöverket om kommentarerna angående AFS 2023:12 är avsedda som rena hänvisningar eller avsedda att fylla ut Boverkets föreskrifter. Arbetsmiljöverket bedömer att det kan leda till oklarheter om tillämpningen av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om dem används som exemplifiering i någon form av kommentar för ett annat regelverk. På grund av det så avstyrker Arbetsmiljöverket den hänvisningsmetoden.

I fråga om sådana utrymmen som omnämns i förslaget till föreskrifter om krav för användning av motordrivna anordningar 2 kap. 10 § bedömer Arbetsmiljöverket att det redan är reglerat genom 3 kap. 27 § AFS 2023:12. Arbetsmiljöverket efterlyser dialog även i denna fråga.

Angående skrivningen i författningskommentaren till 4 kap. 2 § förslag till föreskrifter om krav för användning av motordrivna anordningar vill Arbetsmiljöverket påpeka att vi inte har krav på varselmärkning för att skydda skidåkare från att åka in i liftar. Av det skälet bör hänvisningen till AFS 2023:12 tas bort.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Lars Löow. I den slutliga handläggningen har även juristen Martin Hedberg deltagit. Föredragande har varit handläggaren Rasmus Aronsson.

LARS LÖÖW

Rasmus Aronsson